

УДК 364.652:316.362

Турба О. О.¹, Купа О. О.²

¹ канд. соц. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. СН- 216 ЗНТУ

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА ІЗ СІМ'ЄЮ З НИЗЬКИМ ВИХОВНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

На сьогоднішній день в Україні проблема неблагополучних сімей є дуже актуальною. Це пояснюється тим, що сім'я є першоосною у розвитку та соціальному становленні особистості. Основні соціалізуючі функції сім'ї, передусім, полягають у забезпеченні фізичного та емоційного розвитку індивіда; розумовому розвитку та розвитку здібностей і потенційних можливостей; формуванні ціннісних орієнтацій особистості. І саме від того як сумлінно сім'я буде виконувати ці функції, залежить майбутнє дитини. Різке погіршення матеріального становища сім'ї, нестабільність соціально-економічної сфери є причинами зростання кількості неблагополучних родин в українському соціумі.

Метою цієї роботи є дослідження основних напрямків соціально-педагогічної роботи з неблагополучними сім'ями.

За визначенням А. Капської [1, с. 187] «Неблагополучна – це сім'я, яка в силу об'єктивних або суб'єктивних причин втратила свої виховні можливості, внаслідок чого в ній складаються несприятливі умови для виховання дитини». До неблагополучних належать сім'ї, де батьки –

алкоголіки, наркомани, ведуть аморальний спосіб життя, вступають у конфлікт із морально-правовими нормами суспільства, припускаються різних видів правопорушень; сім'ї зі стійкими конфліктами між батьками, батьками і дітьми; зовні благополучні сім'ї, які систематично припускаються серйозних помилок, прорахунків у сімейному вихованні через низьку педагогічну культуру та неосвіченість.

Аналіз наукової літератури дозволяє виділити наступні види соціально-педагогічної роботи стосовно неблагополучних сімей: соціальне обслуговування, соціальна профілактика, соціальна реабілітація та соціальний супровід.

Соціальне обслуговування – вид діяльності, який спрямований на задоволення потреб і розв'язання поточних проблем і протиріч неблагополучної сім'ї, що виникають у процесі її життєдіяльності через надання різноманітної допомоги сім'ї та її членам. Обслуговування неблагополучної сім'ї реалізується через: організацію змістовного дозвілля, відпочинку, оздоровлення сім'ї, через сімейну просвіту, навчання сімейному бізнесу, розробку планів розвитку сім'ї для удосконалення внутрішньо-сімейних стосунків, життєдіяльності і розвитку сім'ї і кожного її члена, консультування сім'ї, корекції сімейних стосунків.

Соціальна реабілітація – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення порушених чи втрачених індивідом і сім'єю суспільних зв'язків та відносин унаслідок погіршення стану здоров'я, стійких розладів функцій організму (інвалідність); зміни статусу (особи похилого віку, безробітні, біженці); умов життя (смерть члена сім'ї, втрата житла тощо). Метою цих заходів є повернення сім'ї до виконання її функцій, формування в особистості позитивного ставлення до життя, праці, навчання [4, с. 64]. Реабілітація спрямована на конкретну особистість чи сім'ю, але у певному соціумі, що зумовлює вибір заходів для відновлення їх можливостей і потенціалу на основі врахування зв'язків з мікросередовищем, його особливостей.

Реабілітація передбачає надання допомоги особистості чи сім'ї, поки вони не відновили свої функції, життєдіяльність. Ця допомога залежить від потреб клієнта, характеру його проблем. Вимірюється якість життя через оцінку таких показників, як: 1) фізичний стан і функції; 2) психологічна сфера (пізнавальна діяльність, емоційна сфера, самооцінка); 3) рівень незалежності; 4) соціальні стосунки; 5) оточуюче середовище. Тому соціально-педагогічна реабілітація повинна здійснюватися у залежності від проблем сім'ї та особистості у комплексі з медичною, психологічною, соціальною реабілітацією, які з різних боків розв'язують проблеми дитини чи сім'ї. У суспільстві це: соціально-реабілітаційні і кризові центри, соціально-реабілітаційні програми, підготовлені фахівцями; у мікросередовищі – організація спілкування і різноманітної діяльності, незважаючи на існуючі

для цього обмеження; навчання самообслуговуванню та самопомозі, формування чи відновлення соціального досвіду; у сім'ї – укріплення родинних зв'язків, подолання відчуженості дитини від сім'ї, корекція розвитку та стосунків, пошук і розміщення дитини у прийомну сім'ю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / За заг. ред. Капської А. Й., Пінчук І. М., Толстоухової С. В. – К. : Логос, 2000. – 260 с.
2. Целуйко В. М. Понятие и типы неблагополучных семей. Психология неблагополучной семьи: Книга для педагогов и родителей / В. М. Целуйко. – М. : Изд-во «ВЛАДОС-ПРЕСС», 2003. – С. 82.
3. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: навч. посіб. / І. М. Трубавіна. – К : ДЦССМ, 2003. – 132 с.